

Pilotprosjekt “Museene inn i Cristin” - rapport til Kulturrådet

CRISTIN

CRISTIN (Current Research Information System in Norway) er et nasjonalt forskningsinformasjonssystem som samler og tilgjengeliggjør informasjon om norsk forskning og publisering og formidling av forskningsresultater m.m. Institusjonene i UH-sektoren som mottar deler av finansieringen gjennom resultatbasert omfordeling, henter ut informasjon fra CRISTIN om vitenskapelige publikasjoner som skal rapporteres til Norsk vitenskapsindeks (NVI). CRISTIN gir imidlertid også rom for å registrere en lang rekke andre resultater, både vitenskapelige publikasjoner som er utgitt i andre kanaler, og vitenskapelige, faglige og populærvitenskapelige resultater. Systemet er fra 2021 gjort tilgjengelig også for museer utenfor UH-sektoren av pilotprosjektet “Museene inn i CRISTIN”.

Oppdraget

Kulturrådet har i samarbeid med en arbeidsgruppe med representanter fra museumssektoren utformet anbefalinger til en hensiktsmessig organisering av museenes registrerings- og kvalitetssikringsarbeid i CRISTIN, og dessuten anbefalinger som kan bidra til enhetlig registreringspraksis mellom museene. Disse anbefalingene er oppsummert i rapporten *Implementering av CRISTIN i museene*.

Den praktiske oppfølgingen av arbeidet med å innføre CRISTIN i museene utenfor UH-sektoren er i en pilotfase blitt overlatt til Stiftelsen Norsk Folkemuseum (SNF) i dialog med de andre museene som var representert i Kulturrådets arbeidsgruppe, og etter hvert et stort antall museer som har tatt i bruk systemet i løpet av pilotperioden.

SNF mottok oppdraget med å drive “Pilotprosjekt – etablering av nettverk for CRISTIN-superbrukere i museumssektoren” fra Kulturrådet i desember 2020. Utgangspunktet var anbefalingene i rapporten fra Kulturrådets arbeidsgruppe som SNF også deltok i, og som avsluttet sitt arbeid høsten 2020.

Målet med pilotprosjektet har vært å prøve ut arbeidsgruppens anbefaling om et CRISTIN-nettverk, i tillegg til å prøve ut rollen som nasjonal superbruker for museene som i CRISTIN under paraplyen “Museer”. De overordnede resultatmål var at alle museer med superbrukerressurs skulle være registrert i CRISTIN (med brukere) innen utgangen av pilotperioden, og at det skulle leveres en rapport/notat om utført arbeid og tanker om veien videre. Vi viser for øvrig til oppdragsbeskrivelsen fra Kulturrådet og Arbeidsgruppens rapport for utfyllende informasjon om bakgrunnen for pilotprosjektet.

Pilotperioden skulle i utgangspunktet være avsluttet primo august 2021 og rapport avgitt innen utgangen av samme måned. Underveis ble det imidlertid besluttet å utvide pilotperioden med én måned på grunn av forsinkelser og uforutsette utfordringer.

Organiseringen av arbeidet

SNF utpekte spesialbibliotekar Heidi Reinholdtsen og seniorkonservator/forskningskoordinator Per G. Norseng til sammen å ivareta rollen som nasjonale superbrukere i pilotprosjektet og drive prosjektarbeidet på vegne av museet. Begge var kjent med bruk av CRISTIN fra før.

Prosjektets karakter gjorde at CRISTIN-nettverket måtte ha en annen utforming enn de øvrige nasjonale museumsnettverkene, slik også arbeidsgruppens rapport anbefalte. SNF har måtte ha en mer operativ rolle, både for å sikre å nå målet om mest mulig enhetlig praksis, og fordi paraplyorganiseringen gir de øvrige enhetenes lokale superbrukere begrensede muligheter og tilganger.

Særlig falt det mye praktisk nasjonalt superbrukerarbeid på SNF i forbindelse med registrering av brukere i CRISTIN. De andre medlemmene i arbeidsgruppen hadde en mer rådgivende enn utførende rolle i pilotprosjektet, bortsett fra arbeidet innad i sine respektive museer. Og etter hvert som pilotarbeidet skred frem, ble flere og flere andre museer både invitert til å få registrert sine brukere i CRISTIN og trukket inn i diskusjonene gjennom videomøter.

I tillegg til videomøter med de andre museene i museumsparaplyen, har de prosjektansvarlige hos SNF hatt jevnlig møter på Teams med prosjektansvarlig i Kulturrådet Vigdis Sjelmo. Hun har også deltatt på flere av møtene med de øvrige museene.

Gangen i arbeidet i pilotperioden

Museene som var representert i Kulturrådets arbeidsgruppe, ble først registrert i CRISTIN/UNIT. I tråd med anbefalingene fra arbeidsgruppen, var det i første omgang bare disse museene som skulle ta systemet i bruk. SNF begynte tidlig å registrere sine egne brukere i systemet etter å ha invitert aktuelle medarbeidere til et kort introduksjonskurs på Teams. I februar, april og mai ble det holdt digitale møter med de museene som var representert i arbeidsgruppen.

Museene i arbeidsgruppen var nokså ulike i størrelse. Nasjonalmuseet var allerede operative og hadde hatt tilgang til CRISTIN i mange år. Noen av museene fra arbeidsgruppen kom raskt i gang med registrering av resultater. Enkelte trengte mer tid på grunn av begrenset lokal kapasitet til dette arbeidet.

På videomøtene ble det delt erfaringer om igangsetting og drift av arbeidet, diskutert opplæringsbehov og gått igjennom spørsmål fra gruppen. Utover våren ble flere museer invitert til å registrere brukere via den nasjonale superbrukeren og delta på videomøte. I første omgang gjaldt dette en del større museer som tidlig i pilotperioden hadde meldt at de var klare og ønsket å komme i gang så snart som mulig.

For de nye museene som ble invitert, tok brukerregistreringen uforutsett lang tid fordi det viste seg at alt måtte gjøres av den nasjonale superbrukeren. Særlig tidkrevende var formidlingen av fulle fødsels- og personnumre som brukes av CRISTIN som identifiseringsnøkkel. Av forsiktighetshensyn oversendes dette ikke via e-post, men ble i stedet ble innhentet pr. telefon med den enkelte ansatte eller samlet fra hver enhet.

I juni ble alle museene som hadde sagt seg interessert til å ta i bruk Cristin, invitert til å registrere brukere og delta i et stort felles videomøte der aktuelle saker ble diskutert, og både nye og gamle brukere fikk anledning til å komme med spørsmål.

I august ble alle etablerte brukere og potensielle brukere - også museer som ved Kulturrådets spørreundersøkelse et år tidligere ikke hadde meldt interesse eller kapasitet for å registrere resultater i CRISTIN - invitert til å gjøre det og delta i et siste videomøte. Her ble både nye og gamle erfaringer og spørsmål diskutert. Pilotprosjektets arbeidsgruppe presenterte dessuten hovedtrekkene i de anbefalingene vi ønsket å gi i denne rapporten til Kulturrådet, og et utkast til felles retningslinjer for registrering av resultater i CRISTIN som følger som vedlegg til rapporten.

Status for CRISTIN-registreringen i museumsrapporten

Pilotperioden er nå over. Det var pr. 13. september 30 museer som gjennom nasjonal superbruker ved SNF hadde fått meldt inn og registrert brukere til CRISTIN/UNIT. 29 av disse var blant de 47 museene som responderte positivt på Kulturrådets spørreundersøkelse for omtrent et år siden. Det har også kommet til museer som ikke var med i kartleggingen. I de 30 museene som var registrert med brukere i CRISTIN da denne rapporten ble ferdigstilt, var det til sammen 290 ansatte som var gitt tilgang til å registrere resultatene sine der.

Ferdig registrerte pr. 01.10.2021	Venter på opplysninger
Anno museum AS	Aust-Agder museum og arkiv
Drammens Museum	Bymuseet i Bergen
Jærmuseet	Forsvarets museer
MiST	Haugalandmuseet
Musea i Sogn og Fjordane	Jødisk Museum Oslo
Museene i Akershus (MiA)	Kraftmuseet
Narviksenteret	Midt-Troms Museum
Nordlandsmuseet	Musea på Sunnmøre
Norsk industriarbeidermuseum	Museet Baroniet Rosendal
Norsk Luftfartsmuseum	Museumssenteret i Hordaland
Norsk Oljemuseum	Norsk vegmuseum
Norsk Teknisk Museum	Randsfjordmuseet
Nynorsk kultursentrum	Ryfylkemuseet
Perspektivet Museum	Stiftelsen Falstadsenteret
Preus museum	Stiklestad nasjonale kultursenter
Romsdalsmuseet	Telemark museum
Skimuseet i Holmenkollen	Varanger museum IKS
Stiftelsen Lillehammer museum	Vest-Agder-museet
Stiftelsen Museum Nord	Vestfoldmuseene IKS
Stiftelsen Nordmøre museum	
Stiftelsen Norsk Folkemuseum	
Stiftelsen Næs Jernverksmuseum	
Verdensarvsenter for bergkunst - Alta museum IKS	
Vest-Telemark Museum	
Østfoldmuseene	
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	
Nord-Troms museum	
Oslo Museum	
Museum Vest	
Museum Stavanger	

Det er altså fremdeles et betydelig antall museer som har meldt interesse for å bruke CRISTIN som rapporteringsverktøy, men som ennå ikke er innmeldt via oss med brukere til UNIT og dermed kan la sine ansatte registrere resultater i CRISTIN. Arbeidet med registrering av brukere pågår fortsatt, og må fortsette utover høsten om man skal nå målet om at alle museer som ønsker det, skal med.

Erfaringene og diskusjoner i pilotperioden

1. Registrering av brukere

Noen viktige erfaringer er allerede nevnt, men skal utdypes her:

I CRISTIN er muligheten til å redigere og registrere avhengig av hvilken rolle brukerprofilen har. Den nasjonale superbrukeren har de videste fullmaktene. De som har roller som lokale superbruker, har noen flere muligheter enn de som er ordinære brukere. Dette omfatter for eksempel tilgangen til å registrere resultater der man ikke selv er ansvarlig. Da pilotprosjektet startet, var det uklart for oss om også lokale superbrukere kunne registrere nye brukere i CRISTIN. Dette er det imidlertid i hvert fall inntil videre kun nasjonal superbruker som har tilgang til å gjøre. Dermed må nasjonal superbruker registrere og administrere brukerne for alle enhetene som legges inn under museumsparaplyen.

Innsamling av fødsels- og personnummer er en nødvendig del av dette registreringsarbeidet som den nasjonale superbrukeren har måttet stå for. På anbefaling fra UNIT er dette arbeidet blitt gjort telefonisk, enten i direkte kontakt med den enkelte bruker, eller etter lokal innsamling og samlet overlevering pr. telefon til oss.

Brukerkontoen skal også redigeres når ansatte med CRISTIN-bruker slutter eller endrer stilling. Dette vil kreve gode interne rutiner på enhetene – og at nasjonal superbruker får beskjed så endringene kan bli gjort.

Av denne grunn har det altså vært betraktelig mer arbeid forbundet med registreringen og tatt mer tid enn opprinnelig forutsatt å få registrert inn museene med sine enkelte brukere. Denne innsamlingen har også reist andre og mer prinsipielle spørsmål. Enkelte museer har reagert på at UNIT i det hele tatt bruker slike opplysninger til å identifisere brukerne, men personnummer er den eneste unike identifikasjonsmetoden man har for personer i Norge. Og det er blitt reist spørsmål om behovet for en databehandlingsavtale mellom nasjonal superbruker og de enhetene i museumsparaplyene som nasjonal superbruker administrerer personopplysninger for. Dette er blitt tatt opp med UNIT. I skrivende stund venter vi fremdeles på en avklaring derfra av om dette er nødvendig, eller alternativt om en slik avtale heller skal inngås mellom SNF og UNIT.

2. Behov for kurs for superbrukere og de enkelte ansatte

CRISTIN/UNIT har forut for og i pilotperioden tilbudt ulike videokurs. Noen av superbrukerne har benyttet slike tilbud. Vi har så langt ikke sett behov for egne kurs for lokale superbrukere i regi av museumsparaplyen, utover diskusjonene på videomøtene vi har hatt. Innledningsvis tilbød vi som nasjonal superbruker å organisere eller bistå i egne kurs, sentralt eller lokalt, for de ansatte ved museene som har fått tilgang til å registrere resultatene sine i CRISTIN. Det har imidlertid ikke vært noen etterspørsel etter slikt i pilotperioden.

Så langt synes konklusjonen å være at informasjonen som ligger på CRISTINS nettsider og støtten fra de lokale superbrukerne er tilstrekkelig. Lokale superbrukere og kontaktpersoner har også kontaktet oss for å få direkte veiledning og svar på spørsmål. Men det skal understrekes at mange av enhetene i museumsparaplyen fikk registrert sine brukere så sent i pilotperioden at erfaringen med det praktiske registreringsarbeidet for manges vedkommende er svært begrenset.

3. Bruk av gammelt og nytt brukergrensesnitt

I begynnelsen av pilotprosjektet var forholdet mellom gammelt og nytt brukergrensesnitt diskutert. Pilotprosjektets arbeidsgruppe anbefalte en tid at enkeltbrukerne skulle forholde seg bare til det nye brukergrensesnittet for at det skulle være enklest mulig for brukerne – og at de lokale superbrukerne skulle påta seg å registrere resultater som foreløpig bare kan registreres i det gamle brukergrensesnittet. Ut fra egne lokale erfaringer i SNF og tilbakemeldinger fra andre superbrukere gikk vi likevel tidlig bort fra denne anbefalingen. Funksjoner som nå bare finnes i det gamle brukergrensesnittet, er viktige for mange museumsansatte. Videreutviklingen av det nye brukergrensesnittet har opphørt i påvente av NVA. Og de ansatte synes ikke å ha nevneverdige problemer med å håndtere begge brukergrensesnittene.

4. Lokale superbrukere og kontaktpersoner

Erfaringene fra arbeidet med å ta i bruk CRISTIN i de enkelte museene viser at det er stor forskjell mellom museene imellom både i kapasitet og kompetanse til å ivareta alle sider ved den lokale superbrukerfunksjonen. Etter vårt skjønn er det en fordel å ha tilgang på både bibliotek- og informasjonsfaglig kompetanse og forskerkompetanse til dette arbeidet. Dette kan bety at oppgaven må deles mellom to ansatte, slik det har blitt gjort ved SNF med den nasjonale superbrukerfunksjonen. Til sammenligning er det i UH-sektoren ofte rutiner for at superbruker får bistand fra instituttleder eller andre faglige ansatte til å vurdere tilfeller det er tvil om hvordan resultatene skal rapporteres. Behovet for tilgang til begge typer kompetanse vil bli ekstra påtrengende dersom de lokale superbrukerne skal få utvidede funksjoner og tilganger i fremtiden (mer om dette nedenfor).

Mange av museene i museumsparaplyen har den nødvendige kompetansen og kapasiteten, og har gjennom pilotperioden uttrykt ønske om – alene eller sammen med naboinstitusjoner - å ivareta alle superbrukerfunksjonene, også de som med dagens organisering av museumsparaplyen bare kan håndteres av en nasjonal superbruker. Andre museer vil på den andre siden ha problemer med å ivareta alle de lokale superbrukerfunksjonene selv innenfor dagens ordning. De må nøye seg med å ha lokale kontaktpersoner til den nasjonale superbrukeren eller til superbrukere i andre museer som de kan samarbeide med.

5. Hvem skal registrere i CRISTIN - og hva skal registreres?

I videomøtene har det gjennom hele pilotperioden særlig vært mye diskusjon om hvilke grupper av ansatte som skal registrere, hva som skal registreres og hvordan man kan sikre mest mulig enhetlig praksis og forsvarlig kvalitet på registreringen - og høy nok kvalitet på resultatene som registreres.

Anbefalingene fra Kulturrådets arbeidsgruppe tilsa en restriktiv praksis i startfasen, med hovedvekt på registrering av NVI-publikasjoner og forsknings-/forskningsformidlingsresultater som er en del av institusjonenes CV i første omgang. Dette tilsa at man skulle prioritere ansatte med forskning i stillingen/[=eller] ansatte som publiserer/produserer forskning/forskingsformidling som del av jobben.

Noen institusjoner som startet registrering i CRISTIN før systemet ble tilgjengelig for vår sektor mer allment, har fulgt en enda mer restriktiv linje over tid. Et eksempel på dette er Nasjonalmuseet som har hatt følgende retningslinjer for dette:

- Bare ansatte med forskning som en del av arbeidsoppgavene i stillingene skal registrere resultater i CRISTIN
- NVI-publikasjoner, faglige publikasjoner og forskningsformidling som er en del av institusjonens resultater skal prioriteres.

- I andre rekke registreres arbeider som ikke kan anses som en del av institusjonens resultater.
- Man skal starte med å registrere de nyeste resultatene, og deretter arbeider seg bakover i tid

Anbefalingene fra Kulturrådets arbeidsgruppe er gode anbefalinger i startfasen uansett hvor smalt eller bredt man ønsker å bruke registreringsmulighetene i CRISTIN på sikt. Pilotprosjektet anbefalte derfor i utgangspunktet museene i piloten å starte med å registrere arbeider fra 2020 og 2021, og prioritere vitenskapelige arbeider.

Som poengtert innledningsvis har selve systemet imidlertid plass til mye mer enn NVI-publikasjoner og forskningsformidling i streng forstand. Det omfatter både andre vitenskapelige resultater og ulike populærvitenskapelige publikasjoner, og både i trykk, på nettet, i tale og andre medier. En del institusjoner i UH-sektoren oppfordrer sine ansatte til å rapportere bredt og bruke de mulighetene CRISTIN gir til å synliggjøre den samlede faglige virksomheten ved institusjonene. Og alle ansatte i UH-sektoren har adgang til å bruke CRISTIN – ikke bare vitenskapelig ansatte.

I samråd med prosjektansvarlig i Kulturrådet og de andre museene i arbeidsgruppen ble det tatt et valg om å tolke arbeidsgruppens anbefalinger som uttrykk for en prioritering i startfasen mer enn som uttrykk for en svært restriktiv holdning på lengre sikt. På bakgrunn av at det i hvert fall i enkelte museer erfaringsmessig også er ansatte uten forskning i stillingsbeskrivelsene som publiserer vitenskapelige arbeider, åpnet vi også for en mindre restriktiv linje allerede fra starten med hensyn til hvem som skulle få anledning til å registrere resultatene sine i CRISTIN.

SNF har lenge, uten tilgang til CRISTIN, foretatt bredt anlagte registreringer av alle slags vitenskapelige, andre faglige og populærvitenskapelige resultater i alle slags formater og medier. På denne bakgrunnen, og for å kunne videreføre en etablert praksis uten dobbeltarbeid, var det naturlig for SNF å gi svært mange ansatte tilgang til CRISTIN allerede fra starten, og la dem registrere alle slags resultater.

Også andre institusjoner i pilotprosjektet har valgt den samme liberale linjen. Men dette er ikke helt uproblematisk eller ukontroversielt:

Det er stilt spørsmål ved om tekster av mindre omfang publisert på egne nettsider, i nettleksikon eller på Digitalt museum skal registreres, og det kan argumenteres for at disse bør ha et visst omfang før de er registreringsverdige.

I videomøtene har det også vært diskutert hvorvidt kategorien “Kunstnerisk og museal presentasjon” i CRISTIN bør tas i bruk. I utgangspunktet er det selvsagt spesielt aktuelt for museene å bruke de forskjellige underkategoriene der for utstillinger. Nasjonalmuseet har likevel hittil ikke ønsket å gjøre det fordi man anser at denne modulen ikke er godt nok tilpasset behovene i vår sektor med hensyn til de ulike bidragene til utstillingsprosjektene som bør kunne registreres. Vi har fått innspill om at det er et snevert utvalg av rollebetegnelser man kan registrere i tilknytning til utstillinger. Siden utstillinger er en svært viktig formidlingsflate for museene er det likevel vårt råd at denne modulen brukes av museumsansatte allerede nå. Men slik muligheten er i dag, anbefaler pilotprosjektet at bare større utstillinger registreres av museene, med et representativt utvalg av tilknyttede ansvarshavende.

En annen innvending som har vært reist mot en liberal praksis for registrering i CRISTIN, er knyttet til kvaliteten på de resultatene som blir registrert i CRISTIN:

Noen av museene har som SNF og mange UH-institusjoner åpnet for at alle ansatte som har resultater av vitenskapelig, annen faglig eller populærvitenskapelig karakter å rapportere, kan gjøre det, selv om vitenskapelige arbeider skal prioriteres. Motivet er å synliggjøre mest mulig både av forsknings- og formidlingsvirksomheten ved museene gjennom CRISTIN.

Andre har i diskusjonene i pilotperioden markert ønske om å begrense både hvilke kategorier som brukes og hvem som bruker dem. Begrunnelsen for dette er bekymring for at museenes omdømme som forskningsinstitusjoner skal bli svekket dersom det registreres for eksempel populærvitenskapelige arbeider av dårlig kvalitet. Dette hensynet ble fremholdt som begrunnelse for at bare ansatte med forskerkompetanse bør få registrere resultater, og for at disse bare bør registrere populærvitenskapelige arbeider som formidler resultatene av egen forskning – m.a.o. arbeider er forskningsformidling i trang forstand.

Vår oppfatning er at dette ytterstandpunktet representerer en for sterk innsnevring av begrepet “forskningsbasert”. På samme måte som undervisningen i UH-sektoren anses som forskningsbasert når den utføres av ansatte med forskerkompetanse og praksis fra egen forskning, enten den bygger på egen forskning eller formidler andres forskning, bør i hvert fall all populærvitenskapelig formidling utført av forskerkompetente medarbeidere i utgangspunktet anses som forskningsformidling eller i det minste forventes å holde tilstrekkelig forsvarlig faglig standard til å være registreringsverdig. CRISTIN er mye mer enn et system for registrering av vitenskapelige publikasjoner. Pilotprosjektet mener derfor at museer som ønsker det, må kunne bruke systemet bredt til å synliggjøre både forskningen og formidlingen til de ansatte når de prioriterte kategoriene er registrert i systemet.

Viktigere for museenes omdømme som forskningsinstitusjoner er det etter vårt skjønn at det vises edruelighet i omgangen med kategorien “vitenskapelig”, både for publikasjoner og muntlige presentasjoner:

6. Registrering av vitenskapelige resultater

CRISTIN gir altså anledning til å registrere både vitenskapelige, andre faglige og populærvitenskapelige arbeider, og dessuten “kunstnerisk og museal presentasjon”. Rett valg av registreringskategori kan noen ganger være vanskelig. Med tanke på bruk i rapportering til Kulturrådet m.m. er det særlig viktig at kategorien “vitenskapelig” brukes riktig selv denne rapporteringen ikke er en del av finansieringsordningen for museene.

Vitenskapelige publikasjoner i CRISTIN er i hovedsak tidsskriftsartikler, monografier eller bokkapitler som oppfyller følgende fire kriterier:

1. Presenterer ny innsikt
2. Er i en form som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning
3. Er på et språk og har en distribusjon som gjør publikasjonen tilgjengelig for de fleste forskere som kan ha interesse av den
4. Er i en publiseringskanal (tidsskrift, serie, bokutgiver, nettsted) med rutiner for fagfelleevaluering

Ved registrering av fagfelleverderte tidsskriftartikler er systemet langt på vei selvkontrollerende. Bare tidsskriftartikler i akkrediterte kanaler for vitenskapelig publisering lar seg registrere som såkalte NVI-kandidater til Norsk Vitenskapsindeks.

Det finnes likevel muligheter for den enkelte til å trå feil også her. Særlig om man har publisert i akkrediterte periodika med blandet vitenskapelig og populærvitenskapelig innhold, er det nødvendig å forholde seg nøye til kravene ovenfor ved registreringen.

Enda viktigere er det å ta kravene til NVI-resultater på alvor ved publisering i andre akkrediterte kanaler, som monografier, bokkapitler og artikler i antologier på akkrediterte forlag. Her er ikke systemet like selvkontrollerende. At et resultat er publisert i slike kanaler er, til tross for akkrediteringen, ingen garanti for at det faktisk har vært gjenstand for fagfellevurdering eller at det tilfredstiller andre krav til vitenskapelig publisering. Slike registreringer må derfor manuelt kontrolleres og godkjennes på systemnivå for å inngå i NVI-rapporteringen.

På den andre siden blir det i vår sektor også produsert resultater som bare oppfyller tre av fire krav til NVI-resultater, men som i sine fagområder allikevel kalles vitenskapelige. Det er også mulig å registrere slike resultater som et vitenskapelig resultat, uten at det blir NVI-kandidat. En slik registreringspraksis må overvåkes manuelt, for å unngå at museene overselger forskningsvirksomheten. Det samme gjelder valget mellom kategorien "vitenskapelig", "faglig" og "populærvitenskapelig" ved registrering av foredrag, seminar- og konferanseinnlegg og lignende.

7. Behov for felles retningslinjer?

Selv om museene har divergerende oppfatninger om *hva slags* rapportering CRISTIN bør brukes til og *hvem* som skal kunne rapportere der, synes det etter videomøtene ut til å være enighet om at det likevel er ønskelig med felles retningslinjer for *hvordan museene* skal bruke systemet og kategoriene der.

Den åpenbare fordelen med felles praksis for hele vår sektor er at resultatene blir mer sammenlignbare mellom institusjonene, både innad i sektoren og utad i forhold til andre sektorer, dersom praksis er noenlunde ensartet. Museenes registrering i CRISTIN blir nå gjort med alle institusjonene samlet under en overordnet paraply. Dette gjør det det enklere å arbeide for en slik mest mulig enhetlig praksis. Denne muligheten bør benyttes mens den finnes. Samtidig gjør paraplyordningen det nødvendig å tydeliggjøre ansvar og oppgaver. Behovet for felles retningslinjer må også ses i sammenheng med neste avsnitt om organiseringen av det videre arbeidet med innføring og bruk av CRISTIN under museumsparaplyen.

Som vedlegg til denne rapporten følger forslag til slike felles retningslinjer. Det er utarbeidet av oss som nasjonale superbrukere basert på anbefalingene fra Kulturrådets arbeidsgruppe, lokale retningslinjer fra Nasjonalmuseet og Nasjonalbiblioteket og erfaringer og diskusjoner i pilotprosjektet. Utkastet ble presentert på vårt siste videomøte med museene i august med adgang til å gi kommentarer i møtet eller etterpå. Det er ikke innkommet noen innvendinger eller forslag til endringer.

Anbefalinger om organiseringen av det videre arbeidet med CRISTIN i museene

På grunn av at utviklingen av CRISTIN er stoppet fordi CRISTIN-funksjonene skal bli en integrert del av det nye Nasjonalt vitenarkiv, vil man antageligvis i liten grad få gjort ønskede tilpasninger for spesielle registreringsbehov i museumssektoren i dagens system. Opprettelsen av Nasjonalt vitenarkiv reiser nye spørsmål for museene, for eksempel om systemet legger opp til felles drift av museenes institusjonsarkiver. Dette faller imidlertid utenfor rammen for pilotprosjektet for

etablering og drift av museumsparaplyen i CRISTIN. Inntil videre må organiseringen av CRISTIN-arbeidet tilpasses de rammene som finnes i dagens system.

Selv om det er flere større museer som både kan og vil administrere seg selv med fulle superbrukerrettigheter, er dette av praktiske årsaker ikke aktuelt så lenge UNIT ikke gir dem fulle superbrukerrettigheter. Så lenge museene er registrert i CRISTIN under samme paraply, ser pilotprosjektet det ikke som en mulig løsning å tildele fulle superbrukerrettigheter til enhetene. Dette av hensyn til den uavklarte statusen på personopplysningsspørsmålet, og fordi det ikke vil være rasjonelt om flere lokale superbrukere må opparbeide seg den nødvendige kompetansen til å administrere systemet når det kun skal være i bruk et halvt års tid til. Vi anser det også som tvilsomt at disse tekniske endringene kan gjøres når UNIT nå er opptatt med utvikling av NVA. Derfor anser vi både museumsparaplyen og den nasjonale superbrukerfunksjonen som et helt nødvendig mellomledd mellom de enkelte museene og CRISTIN/UNIT frem til NVA er i drift.

Det er enda ikke avklart hvilke muligheter man har til å kunne beholde eller gå fra paraplyorganiseringen i Nasjonalt vitenarkiv når det gjelder dagens CRISTIN-funksjoner. I UNITs forslag til ny prosess for rapportering til Norsk Vitenskapsindeks foreligger en skisse av brukerroller og dets tilganger som antyder at de enkelte museene kan få mer "lokalt selvstyre" i godkjenningen av NVI-kandidater selv om man er paraplyorganisert. Det er imidlertid ikke kjent for oss hvordan administrasjon av brukere vil foregå, og denne jobben er det enklest å gjøre nærmest mulig brukeren.

Før man vet mer om hvordan strukturene og prosessene i NVA vil være, er det vanskelig å konkludere om det er en fordel at museene er paraplyorganisert i NVA eller ikke. Men for å kunne håndtere et museum som en separat institusjon i NVA bør den enkelte institusjon etter vårt skjønn ha kapasitet til å sette av både bibliografisk og faglig kompetanse til arbeidet. Det fremstår dermed sannsynlig at det for enkelte mindre museer vil være svært rasjonelt om arbeidet kan forbli paraplyorganisert også i NVA. Det kan også være en løsning å opprette klynger som går sammen om å ha en felles paraply eller felles superbruker for en gruppe museer. Vi kjenner eksempler på at det arbeides med slikt som et ledd i et mer omfattende regionalt museumssamarbeid.

Enkelte av den nasjonale superbrukerens oppgaver er det hensiktsmessig å ha på et overordnet nivå. Fagmiljøene selv ved mange større museer er forholdsvis små, med tette bånd mellom de ansatte. Dette kan utgjøre en utfordring for kvalitetssikringsarbeidet, og spesielt i behandlingen av klagesaker/konflikter som særlig kan oppstå rundt to forhold: Godkjenning av NVI-publikasjoner og andre kategorivalg i CRISTIN, og fordeling av forfatterandeler ved delt forfatterskap eller delt institusjonstilknytning.

For å få videreført innføringen av CRISTIN i museene anbefaler pilotprosjektet at følgende legges til grunn for det videre arbeidet:

- At en nasjonal superbrukerfunksjon videreføres med samme oppgaver og i samme omfang som i pilotperioden, i første omgang for ett år
- At vedlagte utkast til retningslinjer for registrering i CRISTIN og arbeidsfordeling i museumsparaplyen legges til grunn for driften i denne perioden, med mulighet for revidering underveis
- At initiativer til samarbeid om superbrukerfunksjonen mellom regionale eller andre klynger av museer som ikke ønsker å være alene om ansvaret, oppmuntres

- At det tidlig i 2022 lages en ny spørreundersøkelse blant museene om ønskemål for den fremtidige organiseringen av CRISTIN-arbeidet, basert på de erfaringene museene har fått med den nåværende ordningen gjennom pilotperioden og høstsemesteret 2021
- At ordningen evalueres etter ett år
- At det ved en eventuell avvikling av museumsparaplyen og nedbygging av den nasjonale superbrukerfunksjonen vurderes å beholde deler av denne som et tilbud til mindre museer, som nav i et løst CRISTIN-nettverk for museene og som en klageinstans.

Kilder/lenker

Rapporten fra Kulturrådets arbeidsgruppe:

<https://www.kulturradet.no/documents/10157/eccbea37-fd27-4725-bce2-bd085f6a93dd>

UNIT-rapport om NVI-rapportering i Nasjonalt Vitenarkiv:

<https://www.unit.no/media/2631/download?inline>

Museumsparaplyen i CRISTIN – utkast til felles retningslinjer

Hvorfor felles retningslinjer?

Den åpenbare fordelene med felles praksis for hele vår sektor er at resultatene blir mer sammenlignbare mellom institusjonene, både innad i sektoren og utad i forhold til andre sektorer, dersom praksis er noenlunde ensartet. Museenes registrering i CRISTIN blir nå gjort med alle institusjonene samlet under en overordnet paraply. Dette gjør det enklere å arbeide for en slik mest mulig enhetlig praksis. Samtidig gjør paraplyordningen det nødvendig å tydeliggjøre ansvar og oppgaver.

Disse retningslinjene er utarbeidet av Stiftelsen Norsk Folkemuseum basert på anbefalingene fra Kulturrådets arbeidsgruppe, lokale retningslinjer fra Nasjonalmuseet og Nasjonalbiblioteket og erfaringer i pilotprosjektet.

Når NVA (Nasjonalt vitenarkiv) blir tatt i bruk rundt midten av 2022, skal Cristin-funksjonene integreres i dette systemet. Når mulighetene for organisering av Cristin-funksjonene er avklart, vil det måtte gjøres en revisjon av denne retningslinjen.

Hvem skal rapportere og hva skal registreres?

Museumsparaplyen ønsker i startfasen å prioritere enkelte av rapporteringskategoriene i Cristin, for at det skal bli rapportert mest mulig fullstendig innenfor disse kategoriene. Det anbefales derfor at et utvalg av hvem som skal være brukere gjøres ut fra hvem som produserer resultater i disse kategoriene. De prioriterte kategoriene er

- [Tidsskriftspublikasjon](#)
- [Konferansebidrag og faglig presentasjon](#)
- [Bok](#)
- [Rapport/avhandling](#)
- [Del av bok/rapport](#)
- [Kunstnerisk og museal presentasjon](#)

Enhetene under museumsparaplyen skal følge de overordnede retningslinjer og veiledninger for registrering i Cristin, se <https://www.cristin.no/nvi-rapportering/rapporteringsinstruksen/> og <https://www.cristin.no/ressurser/veiledninger/>.

Prioriteringene ovenfor utelukker ikke at enhetene som ønsker det, kan ta i bruk andre kategorier og gi registreringstilgang til flere ansatte. Museumsparaplyen ønsker at deltagerne fokuserer på å få mest mulig fullstendig registrering av resultater fra de siste 5 år, men det er allikevel åpent for øvrig retrospektiv registrering.

Hvordan skal det registreres?

Det er spesielt viktig at såkalte NVI-publikasjoner registreres korrekt. Dette er i Cristin definert som

"... tidsskriftsartikler, monografier eller bokkapitler som oppfyller følgende fire kriterier:

1. Presenterer ny innsikt
2. Er i en form som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning
3. Er på et språk og har en distribusjon som gjør publikasjonen tilgjengelig for de fleste forskere som kan ha interesse av den
4. Er i en publiseringskanal (tidsskrift, serie, bokutgiver, nettsted) med rutiner for fagfellevurdering ..."

Videre skal man følge fremgangsmåtene beskrevet i veiledningene til Cristin <https://www.cristin.no/ressurser/veiledninger/>.

Ansvars- og oppgavefordeling i CRISTIN-arbeidet under museumsparaplyen

Den enkelte medarbeiders rolle og ansvar

- Registrere egne resultater, inkludert NVI-resultater, så raskt som mulig etter publisering og innen gitte tidsfrister
- Holde seg oppdatert på retningslinjer, frister, veiledere m.m.
- Gjøre seg kjent med retningslinjer for åpen tilgang
- Holde seg informert om nasjonal og lokale retningslinjer for enhetlig registreringspraksis i museene
- Delta på relevant kurs/opplæring
- Melde inn forslag til akkreditering av nye vitenskapelige publiseringskanaler når det er aktuelt

Den lokale kontaktpersons ansvar og oppgaver

- Være kontaktperson for nasjonal superbruker
- Sørge for enhetens deltagelse på nettverksmøter for museumsparaplyen
- Rapportere inn nye brukere til nasjonal superbruker for registrering, og varsle nasjonal superbruker når lokale brukere fratrer eller endrer sin stilling
- Bistå nasjonal superbruker ved kontroll av "kandidater til NVI-publikasjoner"
- Sørge for synliggjøring av institusjonens resultater gjennom bruk av CRISTIN-data på hjemmesider m.m.

Den lokale superbrukerens ansvar og oppgaver

- Rapportere inn nye brukere til nasjonal superbruker for registrering, og varsle nasjonal superbruker når lokale brukere fratrer sin stilling
- Drive opplæring i bruk av CRISTIN i egen institusjon og gi brukerstøtte, veiledning og praktisk bistand til lokale brukere i registreringsarbeidet
- Kvalitetssikre registreringsarbeidet i egen institusjon, herunder kontroll av metadata og rett bruk av kategorier
- Bistå nasjonal superbruker ved kontroll av "kandidater til NVI-publikasjoner"
- Bistå ved eventuelle tvistesaker om institusjonens registreringer

- Sørg for synliggjøring av institusjonens resultater gjennom bruk av CRISTIN-data på hjemmesider m.m.
- Være bindeledd mellom egen institusjon, den nasjonale superbrukeren og de andre institusjonene under museumsparaplyen
- Bidra til utvikling av en enhetlig nasjonal registreringspraksis og retningslinjer i samarbeid med nasjonal superbruker
- Fange opp og videreformidle utviklingsbehov til nasjonal superbruker
- Melde inn forslag til akkreditering av publiseringskanaler

Den nasjonale superbrukerens ansvar og oppgaver

- Koordinere og lede samarbeidet i museumsparaplyen
- Koordinere arbeid med utvikling av en enhetlig nasjonal registreringspraksis og retningslinjer
- Være bindeledd mellom lokale superbrukere og kontaktpersoner, UNIT/CRISTIN og Kulturrådet
- Registrere nye museer og lokale enkeltbrukere i systemet
- Være godt orientert om alle sider ved registreringssystemet og endringer i dette
- Videreformidle informasjon til lokale superbrukere/kontaktpersoner
- Være en støttefunksjon for lokale superbrukere/kontaktpersoner (altså support for enheter uten egen superbruker)
- Etter behov organisere felles opplæringstilbud, samordningsmøter o.l. for flere eller alle museene i museumsparaplyen
- Ivareta kvalitetssikring av registreringene, behandle tvistesaker og utføre andre oppgaver i museer som ikke har tilstrekkelig kapasitet eller kompetanse til å ivareta alle funksjoner som ovenfor er tillagt de lokale superbrukerne
- Fortløpende følge med på, kartlegge og evaluere bruken av CRISTIN i museene og rapportere om dette til UNIT/CRISTIN og Kulturrådet, og vurdere behovet for revisjon av retningslinjene
- Formidle behov for og forslag om endringer i registreringssystemet på vegne av museumsparaplyen